

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fill.

Hirdetési díj: Háromhastós petitors egyszeri hirdetésre 15 fill. Többszörös hirdetésért jutányosabb. Nyitár: minden sor 20 fill.

Az «Eperjesi Széchenyi-kör» hivatalos közlönye.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Eperjesen, Fő-utca 59-ik szám, Kósch Árpád könyvnyomató-intézet.
Ide intézendők minden a lap szellemi részét illető közlemények, valamint a hirdetési díjak is.

A Széchenyi-kör közgyűlése alkalmából.

Ha valaki egyszer megírja majd az Eperjesi Széchenyi-kör történetét, ebben a nemes vállalkozásban bizonyára változatos, gazdag anyagot fognak neki nyújtani a Kör 1900-ik évi működését visszatükröző titkári jelentés, igazgatóválasztmányi és szakválasztmányi jegyzőkönyvek s talán némileg e lapoknak Széchenyi-kör rovata is, mely nem a divatos, lakonikus rövidséggel s változékony hevüléssel szolgálja évek óta azt az egyesületet, mely hivatalos közlönyül elismervén, ezzel a legnagyobb megtiszteltetésben részesítette, hanem a mely igénytelen sajtó-organum abban látta eddig s akarja látni a jövőben is létjogosultságának, hivatásának legfőbb principiumát, hogy az immár hatalmasan virágzó közművelődési egyesületünk további támogatásában a legparányibb porszem se kerülje ki figyelmét s a Körnek még lényegtelennek mondható életnyilvánulásait is szent kötelességének tartsa megörökíteni.

Abban a megirandó történetben az Eperjesi Széchenyi-kör 1900-ik évi pályafutásának feltüntetésére bizonyára fényes lapok fognak osztályrészül jutni. Abban a történetben, mely Eperjes városnak aranykönyve lesz, ragyogó betűk fogják hirdetni, hogy Eperjes város művelt közönsége nem maradt hűtlen az ősi hagyományos erényekhez, mert az a szikra, melyet 1878-ban egy lelkes kis csapatnak a keblekben lángra gyújtaniok sikerült, vezető tűzszlop ma már s a kik követik, nem hidegültek el a század vég közönyössége, bágyadtsága daczára sem gyöngéd szeretettel ápol, féltett egyesületünk: Széchenyi-körünk iránt.

Az Eperjesi Széchenyi-körnek ma megtar-

tandó évi rendes közgyűlése lesz az az ünnepélyes alkalom, a mikor a Körnek vezérő tisztviselői jelentéseikben, és a Körnek összes tagjai jelenlétük által, minderről tanulságot teendének. Jelentőségteljes esemény tehát Körünknek mai közgyűlése, mely a huszonkettedik esztendő zárókövét képezi s ekként kedves alkalom lapunknak arra, hogy eddigi szokásához és a Kör iránti legbensőbb ragaszkodásához híven, hazafiúi lelkesedéssel köszöntse közkinsünket, Széchenyi-körünket.

Annál nagyobb örömmel teszszük ezt, mert lapunk — a mely a Kör elmúlt évi működését állandóan éber figyelemmel kísérte, s azt izrólyre ismeri — csak haladást, némely irányban meglepő fejlődést konstatálhat. Sőt aligha tévedünk, a midőn annak az erős meggyőződésünknek adunk kifejezést, hogy Körünk — figyelembe véve központjának, Eperjes városnak adott viszonyait — működésének egyik-másik terén további virágzást már fel nem mutathat s azok, a kiknek a jövőben a Kör vezetésében döntő szerep jut osztályrészül, a szent örökségnek pusztá megtartásával is a legteljesebb mértékben betöltik feladatukat.

Szándékosan, s azért is óhajtottunk eme szilárd meggyőződésünknek éppen a mai alkalommal kifejezést adni, hogy viszont a Körnek lelkes közönségét figyelmeztethessük arra, hogy az elért nívót elismerő odaadással támogatva, igényeinket a jövőben lehetőleg ne fokozzuk. Elvégre is Eperjes város a kisebb vidéki emporiumok közé tartozik s kisszerű viszonyainál fogva alig-alig bír már ma is egy oly nagy arányokban működő kulturális egyesületnek, mint a Széchenyi-kör, szellemi és művészi erőforrásokat biztosítani.

Legyen Körünk életében a jövő nem annyira az építő, mint inkább a megtartó munkásságnak korszaka. Fokozódjék az arra hivatottak körében minél inkább az ambíció: a lehetőséghez képest szolgálni önzetlenül — s fáradtságot, olykor bizony izgalmat nem kimélve — Körünket; a nagyközönség pedig elismerő jóakarattal serkentse a Körnek aktív tagjait, mindig a múltra tekintve vissza, mely legmeggyőzőbb szöszólója az Eperjesi Széchenyi-kör jelenének.

Eperjesi Széchenyi-kör.

Meghívó

az Eperjesi Széchenyi-körnek 1901. január 27-ikén (vasárnap) d. e. 11 órakor a kör felolvasások kistermében tartandó

RENDES KÖZGYŰLÉSÉRE.

Eperjes, 1901. január 15.

Ghillány József s. k.,
h. elnök.

Dr. Horváth Ödön s. k.,
titkár.

A gyűlés tárgyai:

1. Elnök megnyitja a gyűlést.
2. Titkári jelentés.
3. Számvizsgáló-bizottság jelentése a pénztár állapotáról.
4. Költségelőirányzat megállapítása.
5. Jelentések és indítványok.
6. Tisztújítás.

A Vörösmarty-szoborra Körünk által eszközölt gyűjtés második részletét is beküldötte a Kör elnöksége a szobor-bizottság kezébe. Ennek a részletnek — melylyel a Kör által gyűjtött összeg kerek 500 kor.-ra emelkedik — az átvételét a *Budapesti Hirlap* 1901. jan. 22-iki száma nyugtázta, részletesen felsorolván a kegyes adakozók neveit és adományait, valamint meleg elismeréssel emelvén ki Körünknek e téren való buzgólkodását.

Az Országos Múzeum- és könyvtár-bizottság ülésére — melynek megtartását 1901. február 2-ikán tervezik s melynek dr. *Berzeviczy Albert* v. b. t. t.

AZ „EPERJESI LAPOK” TÁRCZÁJA.

Boszorkányok és boszorkánypörök.

Írta és a Széchenyi-kör december 12-iki irodalmi estjén felolvasta: **Dr. Flórián Károly.** (Folyt.)

A boszorkányság bűncelekménye — különösen a jogtudomány akkori álláspontja szerint — tulajdonképpen bűnhalmazat volt, a mennyiben magában foglalta:

1. az istenkáromlás;
 2. a sodomismus;
 3. a varázslás;
 4. a házasságtörés bűncelekményét. Ezek mind-egyiket pedig a legtöbb államban halállal büntették.
- Ha valakiről híre járt, hogy boszorkány, erről az illető hatóság jegyzőkönyvet vett fel és a vádlottat pandurokkal a bíróság elé vezették, kihallgatták és bármint tagadott is, bilincsre verték, tömlőcbe vetették és nem volt többé számára mentség. A boszorkány-tömlőcz szörnyű volt. Így egyikök panaszkodott, hogy éjjel patkányok támadják meg; de a bíróság azt felelte, hogy azok patkányalakban járó ördögök.

A kihallgatáskor az előbb említett Praxis Criminalis 60-ik cikkének 4. §. szerint következő kérdéseket kellett a vádlotthoz intézni:

1. Van-e szerződése az ördöggel?
2. Milyen alakban?
3. Mikor kötötte?
4. Mily időre?
5. Szóval vagy írásban?
6. Milyen helyen?
7. Mily szándékkal és mily alkalomból?

8. Jelen volt-e valaki?
9. Hol van a szerződés és milyen jelet kapott?
10. Mi indította a szerződés megkötésére?
11. Gyakorolta-e a varázslást?
12. Mily módon?
13. Mily szavakkal vagy mily tettekkel varázsol?
14. Hányszor?
15. Hol?
16. Mely időben?
17. Kinek érdekében?
18. Kiket rontott meg és mily mértékben?
19. Vajon lehet-e azokon, kiket megrontott, segíteni? — De, jegyzi meg bölcsen az idézett §., csak olyan segítség veendő figyelembe, mely újabb varázslás elkövetése nélkül kivihető.
20. Kitől tanulta a varázslás művészetét? Erre a kérdésre a szegedi boszorkánypörben azt felelte a vádlott: «Szolokban lakott egy cizfira bába, attul tanultam, de már meghalt».
21. Nem tanított-e meg másokat is erre a művészetre, és ha igen, kiket?

A többi kérdések szintén ily hangban és ily szellemen voltak tartva.

A vádlott természetesen tagadott. A bebörtönzés után két hétre a vádlottat újból bíróság elé vezették. Mielőtt azonban a kivallatás kezdődött volna, előbb a *boszorkánypróbákat* alkalmazták.

Ilyenek voltak: 1. a könnypróba; 2. a tűpróba; 3. a tűzpróba; 4. a vízpróba, melyet boszorkányfürdőnek is neveznek, és 5. a boszorkánymérleg.

1. A *könnypróba*. Az általános hiedelem az volt, hogy a boszorkányok nem tudnak könnyezni. Ezért

a bíró kezét a boszorkánysággal vádolt egyén fejére tette és így szólott:

«Kényszerítlek téged — azokra a könnyekre, melyeket a mi megváltónk, az Úr Jézus Krisztus a keresztfán üdvösségünkért hullatott — hogy könnyezzel, ha ártatlan vagy; ha pedig bűnös vagy, hát nem».

Igen sokszor kellett a bírónak a bűnösséget megállapítania, mert a rettegés kikapasztotta könnyek forrását.

2. A *tűpróba*. Az előbbieken folyamán említettük, hogy az ördög hívét — midőn boszorkánynya avatja — megjelöli a boszorkányjellel. Ezen a helyen az illető érzéketlenné válik. Ezt a helyet keresték a gyanúsított emberen. Egy hosszú tüvel megszurkálták minden anyagjegyet és más feltűnőbb pontot az áldozat testén. E mellett rendszeren csaltak a hóhér pribékjei vagy úgy, hogy a tű hegye helyett annak fejével értek a testhez, vagy úgy, hogy csak markirozták a szúrást. Ezután pedig konstatálták, hogy meg van a poszorkányjel, mert ezen a helyen nem érzékeny a test és nem vérzik a szúrás helye.

De akkor sem ült el a sanda gyanú, ha nem talárlak meg a «signum diabolit», mert azt mondták, hogy az ördög csak azokat a híveit bélyegezi meg, kiknek lútségében nem bízik teljesen; tántoríthatatlan alattvalóit ellenben jeletlenül hagyja.

3. A *tűz- vagy vaspróba*. A vádlottnak kezét forró vízbe vagy izzó ólomba kellett dugnia. Ha a keze sértetlen maradt, akkor tisztázta magát a gyanú alól, ellenségtben bűnös volt.

Vagy pedig lángoló farakáson kellett átmennie egy szál ingben úgy, hogy égési sebeket ne szenvedjen. Néha az inget viaszszal kikeményítették és ha az tüzet

védnökünk a nélkül is tagja — Széchenyi-körünk is meghívást kapott azzal, hogy az általa küldendő képviselőknek számát és neveit a bizottsággal sürgősen közölje. A Kör elnöksége ily kiküldöttékül *Szmrecsányi Jenő* kir. közigazgatási bírósági tanácselnököt, a Körnek nagyérdemű tiszteleti-tagját s volt elnökét, nemkülönben dr. *Schmidt Gyula* országgy. képviselőt, a magyar-irodalmi szakválasztmány elnökét és *Köszeghy Sándor* cs. és kir. kamarás, orsz. képviselőt, a népnevelési szakválasztmány tagját kérte fel.

A zene- és képzőművészeti szakválasztmány január 23-iki háziestjét változatos műsor, kiváló erőnek közreműködése valóban élvezetessé tette. Nagy tehetségű és szép képzettségű vendégeket nyert meg ez alkalomra a rendezőség, kiknek közreműködése biztos záloga volt a legteljesebb sikernek. Nagy várakozással tekintettünk *Bogsch László* iglói evang. főgimn. tanár zongorajátéka elé, kinek rendkívüli tehetsége és művészetig képzett klasszikus játéka felől annyi sok szépet hallottunk eddig is. Várakozásunkat kétség-telenül fölmúlta az a virtuozitás, melylyel az egész közönség érdeklődését lekötötte s nagyrabecülését, elragadtatását a legteljesebb mértékben biztosította *Moskowszky Tarantelláját* s *Liszt Ferencz VIII-ik rhapsodiáját* mutatta be utólrhetetlen tökélyvel. Méltán eimondhatjuk, hogy a Kör zeneestén alig hallottunk szebbet, élvezetesebbet. Mind a két számot a zajos éljenzésektől kísért «hogyvolt»-okra megtoldotta egy felette nehéz klasszikus polkának s több magyar dalnak művészi előadásával. Vajha mielőbb viszontlát-hatnók őt körünkben, a melyet áldozatkész fellépésével a legnagyobb mértékben lekötelezett! Nagyon szép hatást érték el *Reviczky Etelka* és *Falussy István*, Kiss Pál szintársulatának kétségkívül a legelső tagjai a «Koldusdiák»-ból vett kettőssel s szóló dalaikkal. Fellépésük, készséges vállalkozásuk azt bizonyítja, hogy mennyire önzetlenül s nemesen gondolkoznak a kulturális ügyek szolgálatáról, másrészt kedvező alkalom volt arra is, hogy a körünkben időző szintársulat kiváló erejét bemutassák. *Reviczky Etelkát* a Kör díszes virágcsokorral tisztelte meg s mindkettőjüket, valamint *Müller Mátyás* szintársulati karmester iránt — ki a kíséretet ritka precizitással látta el — szünni alig akaró tapsokban adott elismerésének, rokonszenvének kifejezést. A cs. és kir. 67. sz. gyalogezred zenekará-nak — mint mindig — most is a legszebb sikere volt. Ezúttal is a kiváló mester, *Kohout Lipót* dirigálta az *Offenbach «Hoffmann meséi»*-ből vett remek Fantáziát s *Bizet «Carmen»*-jéből a *Czigánydalt*. *Nedved Gusztáv*-nak igen ügyesen előadott cimbalom-szólója fejezte be ezt a minden részében sikerült szép zeneestét.

A népnevelési szakválasztmány január 24-ikén tartotta ülését *Ghillany József* kir. tanácsos elnökle alatt. A gyűlés fő tárgyát a szakválasztmány záró-számadásának s költségeloirányzatának az ügye képezte, a melyeket megállapítottak s az igazgatóválasztmány elé terjesztési határoztak. Meleg elismeréssel vették tudomásul a várm. kir. tanfelügyelőnek jelentését és kimutatásait a szakválasztmány nevében több vármegyei iskolának tanszerekkel történt ellátásáról s neki e tekintetben a felmentést hálás köszönettel megadták.

fogott, vagy pedig a viasz megolvadt és lecsepegett, akkor azt a vádolt hátrányára magyarálták.

Egyik faja ennek a próbának az is, midőn a gyanús egyénnek fehér izzásban lévő vasat kellett pusztá kézzel vinnie. Olykor pedig néhány darab ekevasat megtűze-sítettek, ezeket egymás mellé a földre helyezték és ezen a szőnyegen sétáltatták át a mezítlábos áldozatot. Ez utóbbi tűzpróbának vetette alá magát *Kunigunda császárné*, II. *Henrik* felesége, hitvestársi hűségének be-bizonyítása végett.

A tűzpróba különben már az ókorban is ismeretes volt, mert *Sophokles* tragoediáiban is előfordul.

Az inquisitio és a tortura fénykorában azonban nem alkalmazták valami nagy előszeretettel a tűzpróbát, mert attól tartottak, hogy az ördög ezt hatálytalanná teheti és a boszorkány megmenekedik. Sőt a «*Malleus maleficarum*» című könyv azt is állítja, hogy a boszorkányok értettek ahhoz, hogy egy növény levélével a tűz hatását levezessék; mint ezt ma a tűzevő és tűzokádó hüvészek teszik a vásári bódékban.

4. A vízpróba, vagyis a boszorkányfürdő. A boszorkánypróbának ez a neve ig n el volt terjedve. Ez úgy ment végbe, hogy a boszorkány jobbhüvelyk-ujját a ballábjához, balhüvelykét pedig jobblábjához kötötték, úgy, hogy megmozdulni sem tudott. Már most egy kötélt segítségével három ízben leengedték valamely folyó- vagy állóvízbe. Ha alámerült, ártatlan volt; ha ellenben «parafa módjára» fenn úszon a vizen, akkor kétségtelenül bűnös volt. Az ilyen boszorkányfürdők mindig nyilvánosak voltak.

Ez az istenítélet azon a hiten alapult, hogy az ördög híveinek olyan specifikus könnyűséget kölcsönöz, hogy

Az igazgatóválasztmány szintén január 24-ikén ülésezett, ugyancsak *Ghillany József* kir. tanácsos elnökle alatt. A gyűlés helyesléssel vette tudomásul dr. *Horváth Ödön* kir. tanácsos, titkárnak a *Vörösmarty szoborra* és az aszói *Petőfi-szoborra* vonatkozólag megindított gyűjtések eredményéről szóló jelentését, — hasonlóan örömmel vette tudomásul dr. *Flórián Károly* levelét, a melyben a «sub auspiciis regis» tör-tént tudorrá-avattatásáról való megemlékezést köszönte meg — Titkár bemutatta a «*Szeretek szép virágok titeket*» jelgű pályamunka szerzőjének benyújtott ellenbírálattát, mely felett a gyűlés, helyeslélvén titkárnak eljárását és magáévé tévén a magyar-irodalmi szakválasztmányának e tárgyban elfoglalt álláspontját, napi-rendre tért. Helyesléssel tudomásul vették azt, hogy a Múzeumok és könyvtárak országos felügyelőségéhez jelentés ment a könyvtár állapotáról, valamint, hogy az Orsz. Múzeum- és könyvtárbizottság közgyűlésére képviselőül *Szmrecsányi Jenő* tiszt. tag, volt elnököt, dr. *Schmidt Gyula* magy.-irod. szakvál. elnököt és *Köszeghy Sándor* népnév. szakvál. tagot kérték fel. — Sajnálattal vettek tudomás *Sztankay László* magyar-irodalmi s *Beér Ferencz* magyar-irodalmi s zene-szakválasztmányi tagok lemondásáról s érdemeiket jegyzőkönyvileg megörökítvén, eddigi működésükét jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. — Az eperjesi nép-iskolai tantestület több tagjának és családtagjaiknak kérvényét kedvezményes felvétel és tagdíj-megállapítás tárgyában, kedvezően intézték el. — A nagyenyedi *Bethlen-szoborra* 10 korona adományt szavazván meg, meghallgatták még a szakválasztmányok jelentéseit s teljesen előkészítették a január 27-iki közgyűlés összes tárgyait, titkár indítványára megállapítván a közgyűlés elé terjesztendő összes határozati-javaslatokat

A magyar-irodalmi szakválasztmány 1901. jan. 30-iki háziestjének műsora:

1. Szavalat. Előadja *Russ Zoltán* úr.
2. «A francia és a német szellem összehason-lítása. Szabad előadás. Tartja *Gömöry János* úr. Kezdeté d. u. 6 órakor.

A Kör háziestjeinek sorrendje a következő:

1901. február 6.	Zeneeste.
» » 13.	Felolvasás.
» » 21.	Zeneeste.
» » 27.	Felolvasás.
» márczius 6.	Zeneeste.
» » 13.	Felolvasás.
» » 20.	Zeneeste.
» » 27.	Felolvasás.

SZINHÁZ.

Kiss Pál szintársulata iránt újabban a legmelegebb érdeklődést kezd közönségünk tanúsítani. Szinte feles-leges hangoztatnunk, hogy ezt az érdeklődést a jól szervezett, ambiciózus társulat a legnagyobb mérték-ben meg is érdemli Tanúságát adta ennek a lefolyt hét több, csaknem telt háza. Most azonban már mi is

nem képesek alámerülni; továbbá azon a nézetén is, hogy a víz nem fogadhatja magába azokat, a kik a keresztvizet lerázták magukról.

Gyakran olvasható elsárgult aktákban, hogy az ördög megígérte a boszorkánynak, hogy a vízpróbánál majd egy vasrudat hoz neki, melynek segítségével alámerülhet. Azonban — gúnyból, — a kritikus pillanatban csak egy varrótűt hozott.

A leydeni egyetem 1594-ben erről az istenítéletéről akként nyilatkozott, hogy a vizen való úzás az össze-kötés módjának eredménye, melynek következtében a boszorkány teste ladikként libog a vizen.

De figyelemreméltó *Laufenauer* orvosprofesszor nézete is, a ki azt mondja, hogy a próba értelme abban állott, hogy az akkori idegeseknél — de a maiaknál is — nagyon gyakori volt a gyomor ideges felvívódása; ha ez meg volt, természetesen az illető a vízben el nem merült. És így az akkori próbáknak bár borzalmas, de mégis egyszerű és praktikus jelentőségük volt.

5. Végre egyike volt a boszorkánypróbáknak a boszorkánymérleg is.

Miután azt hitték, hogy a boszorkányok könnyűek, mint a pehely, mert hiszen repülni tudnak, azért mindenkit, ki bizonyos minimális súlynál könnyebb volt, boszorkánynak tartottak.

Anderwater városa — *Utrecht* mellett — híres volt boszorkánymérlege miatt, melyet V. Károlytól kapott ajándékba. Ennek a mérlegnek révén bő jövedelmi forrásra tett szert a város. A mérleg ugyanis a boszorkányoknak legföljebb 50 fontnyi, azaz 28 kiló súlyt tulajdonított. És így mindenki megmenekedett a sanda gyanú elől, a ki bebizonyította, hogy nehezebb. Ter-

elérkezettnek látjuk az időt arra, hogy — a további részrehajlatlan kritika jogának fentartásával — a szintársulat eddigi működésével szemben a legmesszebb-menő bizalmunkat nyilvánítsuk *Kiss Pál* szinzigazgató iránt. Összehasonlíthatlanul jobb társulatot hozott kö-zénk, mint az előző években. Nemcsak a társulat szá-mos kiváló tagját illetőleg ez a meggyőződésünk, hanem a rendezés kifogástalan stíluszerűségét s a zenekarnak kitűnő vezetését tekintve is. Előbbiért *Baghy Gyula* — ki a legtöbb előadás rendezését eszközölte —, utóbbi-ért pedig *Müller Mátyás* kiváló karmestert illeti az elismerés.

Operett túlnyomóan sok volt az elmúlt héten is, de másrészt örömmel tapasztaltuk, hogy az igazgató készséggel tett eleget legutóbbi referendánkban kifeje-zett abbéli óhajunknak, hogy lehetőleg elismert becsű operetteket hozzon színre. Az előadott öt operett kö-zül — ideszámítva a «*Sulamith*»-ot is — négy mara-dandó becsű, élvezetes marad mindenkor. *Millöcker «Koldusdiák»*-ja, «*Boszorkányvár»*-a, *Suppé «Bocca-ció»*-ja mindig vonzanak. «*Sulamith*»-ot ötször is ad-ták a múlt évben s nem kételkedünk, hogy telt ház előtt adják ez évben is. A színlap operettnek jelezte a nagy port vert «*B. A. L. E. K.*»-et is, tulajdonképen azonban bohózat inkább. El kell ismernünk, hogy ennek az újdonságnak a híre rosszabb volt a kelle-ténél. A címet alkotó öt betűnek értelme: «Biztosítás asszonyok léhasága ellen kölcsönösen» okozója ennek. Hozzájárul még az is, hogy francia írtá szerző írta fran-cziáknak, s lehet-e csodálnunk, hogy erkölcsi tekintet-ben bizalmatlansággal találkozott, habár talán éppen ez az oka, hogy nem várt szép számú közönség jelent meg a bemutatón. A szereplők dicséretet érdemlő diszkrétciót tanúsítottak. *Reviczky Etel*, *Bercsik Margit*, *Lévay Margit*, *Tábori Miklóssy*, *Falussy*, *Baranyai*, különösen pedig *Heltay*, ez a sokoldalú rutinirt színész, élvezetesen és helyesen oldották meg feladatukat.

Népszinmű-újdonságban is volt részünk. Géczynek «A mit az erdő mesél» cz. újabb darabját vasárnap mutatták be. Érdekes népies a mű tárgya, rendkívül érdekesítő a cselekvénye, mulattató sikerült epizód-alakokban sincs hiány, csak a kifejlés nem megnyugtató, a mi a népszinműnél semmiképen sincs meg-engedve. Értjük a tragikus véget a «*Betyár kendője*»-ben, ellenben *Géczy* ez újabb darabjában *Bacsó János* tragikus vége még drámában is túlszigorú, indokolatlan. A kifogástalan előadásért *Reviczky Etel*, *Baghy Gyulát*, *Heltay Jenőt*, *Miklóssy Gábort* illeti az elismerés. *Szer-dán* a «*Makranczos hölgy*», *Shakespeare*nek nem éppen a legjobb vígjátéka került színre. Az előadás a lehető legjobb volt s jól esett a francia bulevard-komikum helyett a finom humor személyesítőit a leghivatottabb kezekben látnunk. A siker oroszlánrésze *Sz. Kendi Boriskának* jutott: a makranczos hölgyet ritka szin-padi rutinnal személyesítette. *Sz. Kendi Boriska* nem-csak egyike a legkellemesebb szin-padi jelenségeknek, de határozottan művészi képesség lakozik benne. Éppen ezért itt helyén valónak látjuk felvetni azt a kérdést: mi az oka, hogy ez idén ritkán lép fel? Kifogástalan volt a «*Boszorkányvár*» előadása; összhangzatosan

mészetes dolog, hogy messze földről zarándokoltak a városba olyanok, a kiket a boszorkányság szörnyű gyanúja terhelt, hogy ott megmérésék magukat. E saját-szerű privilégium folytán, *Anderwater* városának mér-lege általános bizalomnak örvendett.

Anderwater városának mértékhitelítő hivatala által kiállított bizonyítvány hatásosan védett mindenkit a boszorkányság vádjá ellen.

A mérlegelés külön bizottság előtt történt, mely két esküdt polgárból, a városi íródeákból és a mérleg-mesterből állott. A család elkerülése végett, minden felesleges ruhadarab mellőzésével kellett a mérlegre lépni. A nőknek azonkívül ki kellett bontaniok hajukat, hogy az vállukra hulljon. Az eljárás végeztével az íródeák bizonyítványt állított ki, mely a mérlegelés eredményét hitelt érdemlő módon bizonyította.

Frieslandban már meg voltak elégedve akkor is, ha a megmért egyén 11 fontot, azaz 6 $\frac{1}{4}$ kilót nyomott.

És *Bedfordban* — *Angliában* — 1707-ben a nép egy hírbe került asszonyt a 12 fontos bibliával mért meg; és mert nehezebb volt, fölmentette.

A híres szegedi boszorkányperben is, melyet *Jósika Miklós* is feldolgozott «A szegedi boszorkányok» című regényében, szerepelt úgy a vízpróba, mint a boszorkány-mérleg.

Nem is olyan régen folyt ez a per: 1728. évnek júliusában. Végeredménye az volt, hogy július 22-ikén a szegedi «boszorkányszigetén», mely mai napig is viseli ezt a nevet, összesen 6 boszorkánymestert és 7 boszorkányt égettek meg.

A szegedi katasztrófa híre elhatott még Német-országba is. A Frankfurtban megjelenő *Offentliche*

működött a zenekar s általában az előbbi éveknél jóval kiválóbb ensemble-ben láttuk újra ezt az ismert bájos zenéjű operettet. Pénteken másodszer ment a «Boccaccio».

A jövő-heti műsor a következő: *Hétfőn*: «Az ember tragédiája». — *Kedden*: «A cigánybáró». — *Szerdán*: «Görög rabszolga». — *Csütörtökön*: «Czifra nyomorúság». — *Pénteken*: «Felfordult világ». — *Szombaton*: «V-ik László». — *Vasárnap*: «Kurucz-furtang».

H I R É K.

* **Új kamarás.** Ő cs. és apost. kir. Felsége *Köszeghy Sándor* földbirtokosnak és országgyűlési képviselőnek a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

* **Kinevezések.** A kassai posta-távirda igazgatósága a napokban *Hajdu Francziska* gölnczbányai postatávirda kiadót Sebeskellemesre, *Sereghy Lászlóné* nagydobosi lakost Bezőre nevezte ki — mindkettőt postamesterekké.

* **Athelyezés.** *Csetner Sándor* bártfai és *Ferencki Antal* giráltyi járásbírói irnokot az igazságügyminiszter kölcsönösen áthelyezte.

* **Az eperjesi ügyvédi-kamara közbírá teszi,** hogy *dr. Noss Gyula* iglói ügyvédet, önkéntes lemondás folytán, a kamara ügyvéd névjegyzékéből törölte.

* **Az eperjesi helyőrség tisztikarának táncmulatsága** — mely január hó 26-ikára volt tervezve — Viktória angol királynő ő Felségének elhunytá következtében elhalasztott. *Mint legújabbban értesülünk, a tisztikar táncmulatsága valószínűleg február hó 13-ikán lesz megtartva.* Egyelőre még végső megállapodás nem történt s éppen ezért a táncvigalom napját — mely iránt nemcsak Eperjesen, de a vidéken is a legmelegebb érdeklődés nyilvánul — lapunk legközelebb egész határozottsággal fogja közölni, sőt külön értesítések is fognak közzétetni.

* **Eljegyzés.** *Bosits Miklós* pozsonyi kir. pénzügyi fogalmazó jegyet váltott *Dessewffy Etelkával,* néhai cserneki és tarkeői Dessewffy Róbert és neje néhai berthóti Berthóty Patronella leányával Eperjesen.

* **Gyász.** Egy ritka nemes szívű, gyöngéd családanya elhunytáról ad hírt a szomorú-jelentés, a melyet igaz részvételt vettünk és a következőkben közlünk: «Alulírottak az összes rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják forrón szeretett édesanyja, anyósa, nagyanyjuk, testvérük: öv. *Szuper Lászlóné* szül. *Veyl Mariának* f. é. január 22-ikén éjjel, életének 69-ik évében, rövid, de kínos szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. é. január 24-ikén d. u. 3¹/₄ órakor fognak a Magyar-utca 21. sz. házból a r. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint a helybeli sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmiseáldozat pedig január 25-ikén d. e. 9 órakor a helybeli főtemplomban fog a Mindenhatónak bemutatni. Eperjes, 1901. január 23-ikán. Áldás poraira! Grieger Tivadarné szül. Szuper Ilona, leánya Grieger

wöchentliche Post-Zeitung 1728. évi 72-ik számában a szegedi katasztrófáról többek közt azt írja:

«Mielőtt véghezvitték volna rajtuk az ítéletet, a bűnösöket a jelen szokás szerint próbára tették, u. m. megkötözött kezekkel a vízbe bocsátották, de ezek bűvös mesterségöknél fogva nem merültek el, hanem a víz színén lebegték.

Ekkor újra más próbát tevének velök: mérlegre kellett ülnök, hogy kitűnjék, melyik könnyebb, melyik nehezebb. De, közcsudálatra, egy kövér boszorkány nem nyomott többet másfél latnál, egy másik boszorkány-mester csak öt kontinget; a többiek pedig egy latot, sőt némelyek még ennél is kevesebbet».

Ehhez megjegyzésül csak azt fűzzük hozzá, hogy mai súlyrendszerünk szerint 1¹/₂ lat = 263 gramm, 5 konting pedig 22 gramm.

Ilyen könnyű talán még a boszorkány sem lehet. A boszorkánypróbák tulajdonképpen *istenítéletek* voltak. Bárha némelyiknek ez a jellege talán nem is vehető ki egészen tisztán.

Az istenítéleteknek — ordáliáknak — eredetét Ázsiában kell keresni. Az indiaiak is ismerték, sőt ma is ismerik ezt a végzetes bizonyító eszközt. A pogány befolyás révén, átment ez a szokás a zsidókhoz is, mert a Babilonnal való érintkezés utáni időből találunk a bibliában olyan helyeket, a melyek megtiltják a zsidóknak, hogy a bűnösség, illetőleg az ártatlanság bizonyítására a tűzön átmenjenek, vagy Mózes keserű vizét igyák.

A biblia révén kerültek az istenítéletek az ó-germán jogszolgáltatásba. Itt alapul az a hit szolgált, hogy az Úr, a ki sértetlenül kivezette a tűzkemenczéből a

Tivadar, veje. Grieger Aranka, Grieger Jenő, unokái. Mértay Benedek, özv. Gallotsik Vilmosné szül. Veyl Szidónia, testvérei.»

* **Dessewffy Marianna** grófnő adománya. A Sárosvármegyei Jótékony Nőegylet nagyérdemű és nagylelkű védnöke: *Dessewffy Marianna* grófnő ebben az évben is megküldötte 200 koronából álló újévi adományát az egylet *«Erzsébet-árvaháza»* javára. A szép tett mindennél jobban dicséri önmagát s csak fokozza azokat a kiváló érdemeket, a melyeket a nevezett nemesszívű grófi család s különösen annak e gyöngéd női tagja a humanizmus és a jótékonykodás terén szerzett. A fennállásának negyvenedik évéhez közeledő derék egyesület benső hálával vette e szép adományt.

* **Az eperjesi állami tanítónőképző-intézet** kifejlődésének öröme az intézet tanártestülete február 10-ikén délelőtt 11 órakor a magyar-utcai tornateremben ünnepélyt rendez.

* **Az utolsófarsangi bál** — melyet évek hosszú sorának szokása szerint a *Sárosvármegyei Jótékony Nőegylet* «Erzsébet-árvaházának» javára rendez — a legfényesebb sikerrel biztat. A rendezőség — melynek keretében társadalmi életünknek ezen téren kipróbált, kiváló erőt szemlélhetjük — buzgalommal gyűlésezik és dolgozik az óhajtott szép eredmény biztosítása s a nemes jótékony cél előmozdítása érdekében. Igen érdekes tervek megbeszélése képezte a bizottság legutóbbi ülésének tárgyát is, a melyeknek megvalósítása bizonyítva kiváló sikerűvé s közönségünkre nézve felettebb vonzóvá tenné az egyébként is mindenkor legnépszerűbb mulatságot. Ezekről a tervekről egyelőre nem szólnunk. Annál meglepőbbek lesznek azok közönségünkre. Az utolsófarsangi bál óriási falragaszai már megjelentek s vidékre is szerte küldettek, hogy felhívják nemesszívű közönségünk figyelmét és érdeklődését négy hosszú évtized óta kiváló buzgalomú s áldásosan működő derék egyesületünk e vállalkozása iránt: — *«az ember-szeretet nevében».*

* **Az Eperjesi Széchenyi-kör közgyűlésére** — melynek meghívóját mai számunk Széchenyi-köri rovata is közli s melyet 1901. január 27-ikén (vasárnap) d. e. 11 órakor tartatnak — ezúton is felhívjuk a Kör összes tagjainak s általában az érdeklődőknek szives figyelmét.

* **A Sárosvármegyei Gazdasági Egyesület** e hó 28-ikán, hétfőn délután 1¹/₂ 3 órakor fogja megtartani ezidei közgyűlését Eperjesen, a vármegyei ház nagytermében. A közgyűlés iránt gazdakörökben igen nagy az érdeklődés.

* **A legközelebbi bál** (febr. 2., szombat) az Eperjesi Kath. Legényegyletét, tehát az iparosok bálja lesz, melyre a meghívókat legnagyobb részben ki is bocsátották. E bál iránt iparoskörökben az érdeklődés mindjobban fokozódik, s a rendezőség mindent meg fog tenni kitűzött célja érdekében, alapelve lévén, hogy: a legényegylet ne azért rendezze bálját a Vigadó nagytermében, hogy fényes, költséges bál legyen, de azért, hogy mentől jobban befogadhassa a *tisztes ipar* munkásait, ezek barátjait, s a mi fő: a példás, szép egyszerűséget. Úgy legyen!

három ifjút, mert ártatlanok voltak, — végtelen igazságosságánál és mindentudásánál fogva — ki nem bogozható jogi esetekben segítségére — lesz a bírónak. Mint legfőbb bíró fog útmutatást adni, a minél belső szükségszerűségéből az ártatlan fog győzedelmeskedni, a bűnös lakolni.

Így ezt a voltaképpen öspogány intézményt szép névvel és keresztény mázzal látták el. A máz alatt azonban az elméleti eltévelyedésnek borzalmai vannak, melyeknek végeredménye szomorú pendantja a boszorkány-pöröknek.

Kétségen kívül óriási módon hozzájárultak ezek az istenítéletek a boszorkánypörök megszilárdulásához. A tömeg ugyanis ezt Isten meghamisíthatatlan ítéleteinek vette. És ha a próba eredménye a vádlottakra nézve kedvezőtlen volt, kézzelfogható bizonyítékát látta annak, hogy boszorkányok csakugyan léteznek.

A boszorkánypróbák után következett a *kínpad*, a *tortura*.

Valóban igaza van a boszorkánypererek egyik írójának, ki azt mondja, hogy ha van ördög és ha van pokol, akkor külön kínzásokkal az ördög sem tudja az elkarhozottakat meggyötörni, mint a milyenekkel az inquisitio szenteskedő hősei sanyargatták áldozataikat.

És, bár századunk a fétalálás százada, kínzóeszközök tekintetében tökéletesebbet, borzasztóbbat nem igen alkothatna azoknál az eszközöknél, melyek a középkori kínzókamara felszereléséhez tartoztak.

Az eljárás az volt, hogy felhívták a vádlottat arra, hogy valljon be mindent önként, nehogy a torturát alkalmazni szükséges legyen. Ezt azért tették, hogy a vallomás szabadságának legalább formája meg legyen

* **Az Eperjesi Kereskedők és Kereskedő-ifjak** Egylete január hó 26-ikán, saját helyiségeiben felolvasással egybekötött igen sikerült társasestélyt rendezett, következő műsorral: 1. «Magyar király» induló. Énekelte az Eperjesi Kereskedő-ifjak Dalköre. 2. «Az Eperjesi Kereskedelmi Társulat története és kiváltság-levelei» Felolvasta: Tuhrinszky Károly. 3. «Magyar népdalok» Énekelte az Eperjesi Kereskedő-ifjak Dalköre.

* **Báró Luzsénszky Félix a Szepességen.** Báró Luzsénszky Félix, a bírók magyar csapatának parancsnoka, felolvasó-körútjában a napokban a Szepességen járt. Három városban tartott felolvasást a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület javára: Löcsen, Iglón és Késmárkon — mindenütt nagy érdeklődő közönség előtt.

* **Az Eperjesi Torna- és Vívóegyesület** e hó 20-ikán tartotta meg V-ik, évi rendes közgyűlését. A közgyűlésen *Uhlarik Mátyás* elnököt és igen szép beszédben emlékezett meg Szinyei M. Istvánról, kit lemondása alkalmából a közgyűlés óriási lelkesedéssel választott meg tiszteleti-taggá. A pénztárvizsgálók jelentése után — melynek folyamán Vogel Béla eddigi pénztárnoknak hálás köszönet szavaztatott fáradságos és pontos kezeléseért — a választmány 1900. évi jelentése következett. E jelentésből kifolyólag jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak Pethe Ferencz titkárnak, kinek érdeme a vál. jelentésben föltüntetett eredmény és haladás. Az indítványok során Pethe Ferencz indítványait a torna-ing megváltoztatása és a tornaterem villanyvilágítási berendezésének a főgimnázium részére való átengedése iránt a közgyűlés elfogadta, és Gál Miklós indítványát, mely a joghallgató tagoknak adandó választmányi-tagsági jogát czélozta, hosszasan tárgyalta. Határozathozatalra nem került a sor, mert az indítványt visszavonták. Utolsó tárgyképen a tisztikar lemondása és újnak választása szolgált. Ennek folyamán alelnökök lettek Uhlarik Mátyás és Dobiás Ede. Titkár Pethe Ferencz, orvos dr. Horovitz Imre, ügyész dr. Balpatak Imre, pénztáros Libay László, művezető és szertáros Pethe Ferencz. Azonkívül tíz választmányi- és öt vál. póttag. Az elnöki tisztség betöltetlen maradt határozatlan időre.

* **Az eperjesi izr. hitközség tisztviselőinek** a múlt év végével lejárt a mandátumuk. Az előjáróság az ideai tisztújítást kitűzvé, az e hó 20-ikán folyt le rendkívül nagy érdeklődéssel. Hitközségi elnökök egyhangú lelkesedéssel ismét dr. *Ferbstein Márkot*, Sárosvármegyeinek tiszti főorvosát választották meg, ki a kitüntető bizalmat szép szavakkal köszönte meg. Alelnök Fried Simon lett, templomi előjáró Klein Jakab, pénztáros Ferderber Izidor, iskolaszéki elnök pedig ismét dr. Rosenberg Teofil ügyvéd, a tanügynek s a szegény gyermekeknek jóakaró s tevékeny pártfogója.

* **Táncmulatság Zborón.** A zborói intelligencia e hó 19-ikén a Batek-kastély termében sikerült táncvizigalmat rendezett. Itt találkozott Makovicza és Szekcső értelmisége igen szép számban. A tánc 9 órakor vette kezdetét. Az első négyest 20, a másodikat 24 pár táncolta. A rendezőség mindent elkövetett, hogy a vendégek kellemesen és otthoniasan érezzék magu-

mentve. Ha a boszorkány vallott, akkor ezt önkéntes beismerésnek mondták. Mily frívól játék a szavakkal!

Ha a szerencsétlen tagadott, akkor átadták a torturának. De előbb még beszentelték a kínzókamart, nehogy az ördög az igazságszolgáltatás működését megzavarja. Azután kényszerítették a boszorkányokat, hogy megigyak az úgynevezett *boszorkánylevest*, mely kutyvaldék: sörből, sóból, csukamájából, komlóból, reszelt kenyérből és megégetett boszorkányok megtörött csontjából készült. Ez az ital arra volt jó, hogy a boszorkány a hóhérokot meg ne ronthassa.

Ekkor azután a megfélemlítést, a «*territio*»-t alkalmazták a boszorkány ellen. Bevezettek a kínzókamarába, megmutogatták az egyes kínzóeszközöket, megmagyarázták alkalmazásukat. És ha a vádlott visszarettenve a reá várakozó kínoktól — vallott, akkor ezt még mindig önkéntes vallomásnak tekintették.

A kínzást a kínzókamrában a hóhér végezte. A kínzókamara — a emberi kinszenvedésnek és a borzalomnak ez a tanyája — rendesen félig a föld alatt volt, vastag falakkal és erős ajtókkal ellátva, nehogy az áldozatok jajsza kihallassék.

A kínzásnak 5 foka volt.

Az első fokot a *hüvelyk-csavar* képviselte. A boszorkány hüvelykujait egy vasból való csavarba tették, melyet lassan addig srófoltak össze, míg a vér kiserkedt. A hüvelyk-csavar alkalmazása néha 20—30 percig is tartott.

Ekkor azután áttértek a tortura második fokához, mely *expansio* vagy *elevatio* néven ismeretes. A szegény bűnös kezeit a hóhér hátrahúzta és a csukló táján feszesen összekötözte. A boltozatról egy csigára alkal-

kat. Ez teljes mértékben sikerült is nekik. Az ízlésesen feldíszított táncszalon mellett még négy terem állt a vendégek kényelmére. A makoviczai és bártfai fiatal-ság fardhatatlan tánczosnak bizonyult ez alkalommal; különösen a bártfaiak ugyancsak megmutatták, hogy tudnak és akarnak is mulatni s mulattatni. Hogy kedélyességben, általános s hamisíthatlan jó hangulatban nem volt hiány, mutatja a körülmény is, hogy a messi vidékről jött vendégek csak reggeli 7 órakor mondták fel Terpsichorának a szolgálatot, míg a kitaratóbb elem még a déli órákban is járta a csárdást. A zborói mulatság eklatánsan megmutatta, hogy ügyes s tapintatos rendezés mellett, barátságos légkörben, még egy «falusi bál» is mennyire túlszok városi mulatságon. A jelenlevők mindegyike bizonyára kellemes emlékekkel s érzéssel távozott az ódon kastély termeiből s biztosra lehet venni, ha Zboró még egyszer bált rendez, az a társaság, mely oly jól érezte magát ottan, kivétel nélkül viszontlátják egymást. A felülírtok névsora ez: Fest Lajos 38 kor., Winkler Ádám 8 kor., Lesskó István, Batek-család, Malirsch Erzsébet 4—4 kor., Szepesházy Imre 3 kor., Vasskó József, Vitányi Miklós, Janicsovszky N., Kerl Ferencz 2—2 kor., Mosánszky Béla, Bretz Antal, Molnár Gyula, Löcherer Gyula, Grossmann Dezső, Barts Gyula, Szűcs István 1—1 kor.

* **A vidéki színészet reformja.** A vidéki színészet ügyében január 19-ikén Budapesten a belügyminiszteriumban *Beszeredy Viktor* miniszteri tanácsos elnökelete alatt értekezlet volt, melyen Eperjesről *Tahy József* Sárosvármegye alispánja is jelen volt. Az anketnek gróf Festetich Andor színészeti felügyelő javaslatáról kellett véleményt mondania a következő fölvetett kérdésekben: 1. Elvileg helyesli-e az értekezlet a vidéki színészet rendezését és föllendítését célzó kerületi rendszer életbeléptetését? 2. A kerületi rendszer helyeslése esetén minő elvek mellett lenne szabályozandó az egy színhelyre tartozó városoknak közösen gyakorlandó autonóm joga, a pályázati feltételek megállapítása, a színhelygazdát megválasztása s a színi évad idejének és tartamának helyes és méltányos beosztása tekintetében? 3. Egy szűkebbkörű bizottság kiküldése, a melynek feladatát képezné, hogy a vidéki színészet országos felügyelője által kidolgozott tervezet nyomán és a beérkezett vélemények, indítványok és óhajok tekintetbevételével egy, a színhelyterületek összeállításánál alapul veendő javaslatot dolgozzon ki. A tervezet szerint állandó színházak volna: Kolozsvárott, Pozsonyban, Aradon és Kassán. A két vagy több városok egyesítésével 16 kerületet létesítenek, melyek közül minket közelebb-ről a következő kerületek érdekelnek. A 12-ik kerület, mely a következő városokat foglalja magába: Eperjes, Sátorajújhely, Bártfa, Ungvár, Rimaszombat, Rozsnyó, (Nagyszőlős), (Kisvárd), (Kisszeben) és a 16-ik kerület, melyhez tartozik: Lőcse, Igló, Késmárk, Besztercebánya, (Zólyom), Breznóbánya, (Trencsén), N.-Szombat, Léva, (Aranyosmaróth), Pöstyén, Selmeczbánya, Liptószentmiklós, Turócszentmárton, (Alsókubin), Szliács-

mazott kötél lógott alá. Az áldozatot összekötött kezénél fogva erre a kötéltre kötötték és így fel és alá húzogatták. A fájdalom fokozása végett lábára nehéz súlyokat akasztottak.

A harmadik fokot az képezte, hogy a vádlottat egy létrára helyezték és tagjait nagy erővel szét-feszítették. Néha a létrának egy-egy foka hegyes szögekkel volt kiverve. Ez volt az úgynevezett «*tűzdelt nyúl*» — «*der gespickte Hase*».

Ha még mindig nem vallott a boszorkány, akkor megismertették a «*spanyol-cszimavals*». Ez volt a negyedik fokozat.

A spanyol-cszizma két vaslemezből állott, melyet a lábszárra helyeztek oly módon, hogy az a lábikrát és a szúcsontot egészen befődte. Ezután lassanként összeszűrték a lemezeket, míg a csontok össze nem morzsolódtak. Hogy a fájdalmat fokozzák, a hóhérszegedek időnként meg-megkopogtatták a srófkot.

Volt azonban még egy másik neme is ennek a kiváló lábfeleknek. Volt egy vasból kovácsolt valószínű csizma. Ezt kellett a boszorkánynak felhúznia. Ezután forró szurkot öntöttek a csizmába.

Az ötödik fokot végül a *tűzzel való kínzás* képezte, midőn égő fátylakat tartottak az áldozat hona alá. E mellett a kínzóeszközök mellett azonban számtalan mesterkélt mesterkéltbővínyeszközöket is alkalmaztak. Melyeknek felsorolását már a hely sem engedi.

Hogy ezeket a felhozott módokat is igyekeztek a hóhérok változatosakká tenni az által, hogy szögeket vertek a vádlott körmei alá, égő olajat csepegtettek testére, tüzes fogóval csipkedték — az közismeretű tény.

Igen sokan meg is haltak a kínzások alatt. Akkor azt mondták, hogy az ördög kitekerde a boszorkány nyakát.

A kik pedig meg nem haltak, azok mindent beismertek, a mit csak a vallató akart. Sőt nemcsak

Körmöczbánya. Az értekezlet folyamán többen emeltek szót a kerületi rendszer mellett. Eperjes tehát végképen elszakadna a szépevárosi városoktól és Sátorajújhely, Ungvár stb. városokkal kapcsoltnék egy kerületbe, a mely városoknak színi viszonyai tagadhatatlanul kedvezőbbek, mint a szépevárosi városokéi s így a nagyobb igényű Eperjessel való összeköttetést cél-szerűbb. Az ügyre még visszatérünk.

* **Villamvilágítás.** Bártfa város villamvilágítási ügye a megvalósulás stádiumához közel. A világítás s az ezzel kapcsolatos villamerő czeiszterű felhasználására szükséges alapfokára az előjegyzés pár nap alatt megtörtént. Most tehát nincs többé akadály, hogy a város a világítási ügyön kívül ne létesítse azon szükséges intézményeket, melyekre nagy szüksége van s melyeket a villamerő igénybevételével könnyen keresztülvihet.

* **Farsang a vidéken.** Nemcsak a nagy városok mulatni vágyó közönsége tudja kellőleg kiaknázni a farsang rövid idejét, de az egyes vidéki városok is értenek hozzá. A nagyvárosi ember, ha igazán, kedélyesen és fesztellenül akar mulatni, rendszeren egy vidéki város mulatására rándul le. A vidéki városban nincsenek meg azok a válaszfalak, melyek az embert embertársától elválasztják, hisz a vidéki városban rendszeren kevesen vannak s így egymásra vannak utalva, együtt, közösen intéznek mindent s ha mulatnak, az a mulatság nem mesterkél, hanem természetes. Szerencsés az a város, a hol a közönség együttesen tud gondolkozni és érezni. Ilyen irigyléreméltó város Bártfa. Bártfa közönsége szeret mulatni, mulatságában nem önző, nem elzárt; de barátságos és nemes. Felhasznál minden alkalmat, hogy mulasson, de nemcsak azért, hogy saját vágyát kielégítse, de, hogy az által mindig egy nemes célt mozdítsion elő. A mostani farsangon is már több sikerült mulatságot rendezett a város lelkes közönsége s hogy ezek mily kitűnően sikerültek, igazolják lapunk előbbi számaiban közreadott, ezen mulatságokról szóló birlapi referádáink. A farsang hátralevő része is igen szép programmal van kitöltve; így: február 2-ikán a *Vöröskereszt* főkegyelet egy kalikó-bált rendez; február hó 9-ikén a *Széchenyi-kör* bártfai *nepnevelési választmánya* rendez táncszal egybekötött műkedvelői előadást. Ez alkalomkor Tóth Edének a «*Falu rossza*» cz. örökbecsű népsziművét adják. Február 16-ikán a *korcsolya-egylet* rendez egy társas-estélyt. Február 17-ikén az *ipartestület* a bártfai tanoncz-otthon javára szintén színelőadással egybekötött táncmulatságot. Febr. 19-ikén a *tűzoltók* tartják meg báljukat.

* **Pekingi kacsa.** Négy darab pekingi tojó-kacsa és tizenkét darab pekingi kacsér a gazd. egyesületnél közönséges egyedekekért kicserélték. Darabonként 80 fillér tartásdíj fizetendő.

* **Messmer-tea** jelenleg a legkeresettebb teafaj. A kitűnő, felülmulhatatlan keverékekről csak elismeréssel beszélnek. Próbaeszmák ára 1 kor., 1 kor. 25 fill., 1 kor. 60 fill. és 2 kor. Kaphatók *Bein Simon* kereskedésében Eperjesen.

magukra vallottak, de egészen ártatlan embereket is, kiket talán nem is ismertek, magukkal rántottak, mert azt állították, hogy tőlök tanultak a boszorkányságot, hogy velük voltak éjjeli mulatozáson a Gellért-hegyen. Ezen azonban csodálkozni éppenséggel nem lehet akkor, ha a tortura borzalmait ismerjük.

A boszorkányság büntetése — mint már említettük — az elevenen való megégetés volt. Ha volt rá ok, enyhíteni lehetett a büntetést az által, hogy a boszorkányt előbb lefejezték és csak holttestemét adták át a lángoknak.

Azonban lehetett ezt a szörnyű ítéletet még súlyosítani is előzetes testcsontkítások által.

És Istennek nagyobb dicsőségére, összezcsaptak a máglya lángjai a szegény boszorkány felett.

Ne higgyük azonban, hogy az ilyen boszorkány-pörök ritkák voltak. Éppen ellenkezőleg!

Horvátországban 1640—1752-ig 28 ilyen boszorkányper volt. Ugyanott 1742-ben csak a belai plébánia területén 10 boszorkányt égettek el földesúri ítélet alapján.

A hennenbergi grófságban 1579—1676-ig 197 boszorkány; a braunschweigi hercegségben a XVI. század utolsó évtizedében némely nap 10—12 boszorkány veszett el a máglyán.

A bambergi területen 1624—1630-ig lefolytatott 900 pör alapján 307 boszorkányt ítélték el. A lotharingiai hercegségben 15 év alatt 900 boszorkányt égettek meg.

A magyar boszorkánypereknek még nem akadt történetírójuk. Csak egyeseknek az anyaga ismeretes. Hazánkban az utolsó boszorkányt 1745-ben Nagykárolyban égették el.

A külföldön azonban még ezután is magasan lobognak a máglyák. Így Bajorországban még 1754-ben; 1756., sőt 1782-ben is történt számos elítélés.

(Vége köv.)

Foulard-selyem

65 krajczártól

3 fűt 65 krajczártól méterenkint blousoknak és ruháknak, valamint Henneberg-selyem fekete, fehér és színes 65 krajczártól 14 fűt 65 krajczártól méterenkint. Mindenkinek bérmentve és vámentesen házhoz szállítva. Minták postafordultával. Svájcba kétszeres levelportó.

Henneberg G., selyemgyáros (cs. és kir. udvari-szállító) Zürichben.

* **Új vonat a Felvidéken.** Meglehető hírt közöltek velünk legutóbb, mely, ha valóra válik, rendkívül fel fogja lendíteni vármegyénk forgalmi s kereseti viszonyait. A hír szerint a kereskedelemügyi miniszter *Kober Agoston* budapesti bankárnak Bártfától Ungvárig terjedő helyi érdekű vasút építésére előmunkálati engedélyt adott. Az új vasút fontos gazdasági tényezője lenne a Felvidéknek, mert olyan vidéken épül, hol már régóta szükség van vasútra. Az építkezést állítólag a tavasszal kezdik meg.

* **A kasszirőn tragédiája.** Régi történet. Csaknem megszokhattuk volna már s mégis sajnálat fogja el elkeinket, a mikor az élet rögs útjain megbotlott áldozatot végkép bukni látjuk. *Bolsai Csorna Jolán* alig érte még el az élet tavaszát s a legrögösebb utat már bejárta; végállomása az eperjesi Elefánt-féle kávéház volt. Ezelőtt mintegy két héttel sublimát-oldatot ivott s már akkor reménytelen állapotban szállították be a városi kórházba. A gyorsan alkalmazott orvosi segély sem volt képes sikerrel ellensúlyozni a maróméreg hatását s január hó 23-ikán, kilencz napi kínlás után meghalt. A jőnévű, úri családból származó leány szüleit tavrátilag értesítették a szülei házat elhagyott egykori szép Jolánnak szomorú végzetéről. Az okot miért keressük, avagy miért is adnók köztudomásra? Néme-lyek azt mondják, hogy végzet; mi azt hisszük, hogy a mindennapi élet vaskövetkezességű tragikum.

* **Szózat a helyi ipar és kereskedelem érdekében.** A kassai kereskedelmi és iparkamara országos nevű titkárnak, a lánglelkű hazafinak, a zseniális szakembernek, *Deil Jenő*nek aláírásával vettük s adjuk közre a következő megszívlelendő sorokat: «*Polgártársak!* A törvényhozás bölcsességének köszönhetjük az 1900. évi XXV. törvényeknek megalkotását, mely megszünteti azt az abszurd állapotot, hogy a külföldi utazó kereskedő és kereskedelmi utazó hazánkban nagyobb jogokat élvezzen, mint saját hazájában. A kereskedelmi utazó Ausztriában csak a szakbavagó iparost és kereskedőt keresheti fel, míg nálunk a fentidézett törvény életbeléptének napjái végig házalhatja az országot faluról falura, városról városra, házról házra, családról családra és elcsedheti az adóteher súlya alatt összegörnyedő helyi iparosunk és kereskedőnk elől a megrendelést, elveszi mindennapi kenyerét, lehetetlenné teszi megélhetését. Pályatársak! Ne tűrjék többé ezt a borzasztó állapotot. Az általános üzletpangás idejében ne üzzön belőlünk gúnyt az idegen. Állítsuk fel a vámsorompót házaink, lakásaink előtt. Addig is, míg a kereskedelmi miniszter úr megjelöli a törvény életbeléptének napját, védekezzünk az idegennel szemben és títsuk ki házainkból, lakásainkból a kereskedelmi utazókat, a vigéceket, a legveszélyesebb házalókat, kik a törvény által nyújtott kegyelmi időt kihasználva, sáskamódra lépik el az országot, hogy még egyszer nagy, veszes aratást tartsanak. *Polgártársak! üssétek el a vigéceket és védjétek meg a helyi iparosok és kereskedők százait!* Deil s. k.»

* **Tejgazdaság.** Minden gazda tapasztalja, hogy télen az istállóban való etetés folytán teheneknél úgy a tej jósága, mint a tejelőképeség csökken. Ezért nem mulasztathatjuk el, a gazdálkodó urakat a 40 év óta legjobb sikerrel használt *Kwizda-féle* korneuburgi *marhatápporra* — melyet Kwizda Ferencz János cs. és kir. osztrák és a román kir. udvari veterinar-preparátum szállítója Korneuburgban készít — figyelmeztetni, mely, mint eleséppótlék, teheneknél a tejet javítja és a tejelőképeséget fokozza.

* **Köhögés** gyakran előhírnöke a tüdőbajnak, miért is nem ajánlható eléggé ilyen köhögés gyors megszüntetése. E célra legmelegebben ajánlhatjuk a kitűnő ízű és páratlan hatású *Rethy Béla* békéscsabai gyógyszerész által készített *permetefü-csukorkát*, mely minden-nemű hurutot, rekedtséget néhány nap alatt biztosan megszüntet. E közkedvelt csukorkák mindenütt kaphatók dobozonként 60 fillérért.

* **Matuzsálemi kor.** Lőcsei levelezőnk írja, hogy a szomszédos Lassúpaták községben *Jarubek Jánosné* odaváló parasztasszony 107 éves korában meghalt. Az elhunyt asszony 1794-ben született és így három században élt Tizenhárom gyermeknek adott életet. Utána marad 23 unoka, 41 déd- és 50 ükunoka. Érdekes, hogy az utolsó perczig jól érezte magát. Vízet évtizedek óta nem ivott, de a bort kedvelte.

Felelős szerkesztő:
Dr. Mikler Károly.

Kiadótulajdonos:
Kósch Árpád.

Eze
tűzrel
azon te
a bará
a kisa
a város
határai
9 órai
zési ha
adatvár
összes
előzőleg
a hivata
hetők;
tervny
határoz
jelen n
Epe

Egy

gyüm

lakház

● SZ

Érte

Eperjes, 1

7082—19

Meg
birtokl
tatott és
a melye
1891: X
donjoga
ben szal
zések h

Ez a

1. hó

17. §-ai

t.-cz 5. é

pontjába

XXXVII

pontja a

XXIX. t.

ségét ki

hónap a

napjái

be, mert

idő eltel

személy

zett, hát

2. hó

és 18. §

az 1889

egészíté

bejegyez

írásbeli

fent kite

hoz nyú

záros ha

lembe v

3. hó

a kik a

1892: X

mán tör

jogaikat

is, a kik

t.-cz 16

találják,

vényüké

vagyis a

mert ez

multa ut

származ

személy

említett

útján és

szerezte

támadha

a kik a

át, hogy

másolat

tanak, az

Kir.

Eperje

Vigyázzunk a védjegyre! **Brady-féle Mariaczei gyomorcsseppek**

nagyszerűen hatnak gyomorbajoknál, nélkülözhetetlen s általánosan ismert házi és népszerű étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehellet, felfújság, savanyú felbűfögés, hasmenés, gyomorégés, felesleges nyálkaválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs, székülésnél.

Hathatos gyógyszernek bizonyult fejtájánál, a mennyiben ez a gyomortól származott, gyomortürelhelésnél ételekkel és italokkal, giliszták-, májbajok- és hámorrhoidáknál. Említett bajoknál a **Brady-féle mariaczei gyomorcsseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. Bevásárlásnál csak a Brady-féle gyomorcsseppeket kérjük!

Központi szétküldési raktár: **Brady-féle gyógyszer-tár** a „Magyar Királyhoz”, Bécs, I., Fleischmarkt.

A Brady-féle mariaczei gyomorcsseppek valódián kaphatók: **Eperjes:** Barts Emil és Molitorisz I. gyógyszerészeknél. — **Homonna:** Szekerák A. gyógyszer-nél. — **Kis-Szeben:** Widder Gy. gyógyszer-nél. — **Lubló:** Ignatovits A. gyógyszer-nél. — **Szilna:** Csizsár Árpád gyógyszerésznél.

HAZAI IPAR!

WEIN KÁROLY ÉS TÁRSAI

SZÖVŐGYÁR, KÉSMÁRK

elismert hírneves

SZEPESÉGI VÁSZON

és

DAMASZT-ÁRÚI

minden nagyobb üzletben kaphatók.

Gyáraiból származó minden darab árú... ezen védjegyel van el látva.

HAZAI IPAR!

A Richter-féle **Horgony-Pain-Expeller** Liniment Capsici comp.

egy régi kipróbált házi szer, amely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölési alkalmaztatik köszvényvel, csúszl és meghűléseknel.

Intés. Silányabb utazatok miatt bevasárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” cégjelzésre. 80 f. 1 k. 10 f. és 2 k. árban ugyiszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapest.**

Richter F. Ad. és társa, OSÁSZ ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓK, **Rudolstadt.**

Fertőjük a magyar ipart!

Legjobb Csontlevelepapír

„Adria”

HAZ. ÉRTANVANY

Versenyez a külföld elsőrendű készítményeivel

parisi kiállítás
Arany éremmel
itt. utatve.

KÉSZÍTŐ

Csász. és kir. udvari szállító

RIGLER JÓZSEF EDE

PAPÍRNEMÜGYÁR RESZVENTTÁRSASÁG

BUDAPESTEN.

Kapható: Kósch Árpád, Révai Samu, Cattarino Sándor, Stehr Dávidnál.

PSEPHOFER J.

vértisztító labdaccai

Évtizedek óta el vannak terjedve az egész világon s kevés azon család, a hol ez a páratlan házi gyógyszer hiányzik.

E labdacsokat az orvosok különösen az oly bajoknál ajánlják, a melyek nehéz emésztésnek s dugulásnak következményei, mint pl. **zavar az epekeringsben, májfájdalmak, szélbántalmak, kólíka, aranyér** stb.

Vértisztító hatásuknál fogva kiválóan jó hatást gyakorolnak **vérszegénység** eseteiben s az ebből származó bajoknál, mint **ideges fejtájás, sápkór** stb. E vértisztító labdacso nagy előnye, hogy szeliden hatnak, fájdalmat nem okoznak s így a leggyöngébb szervezettel bíró egyének, sőt gyermekek is bátran használhatják.

1 doboz, mely 15 labdacsoból áll, 21 kr. — 1 tekercs, mely 6 doboz 1 frt 05 kr. A pénz előzetes beküldése után bérmentve: 1 tekercs 1 frt 25 kr. — 2 tekercs 2 frt 30 kr. — 3 tekercs 3 frt 35 kr. — 10 tekercs 9 frt 20 kr.

— **Használati utasítás mellékelve.** —

Egyedüli készítő és szétküldési főraktár:

Pserhofer J. gyógyszer-tára
Bécs, I., Singerstrasse 15.

Elterjedtségüknek fogva e labdacso a legkülönbözőbb alakokban és nevek alatt utánoztatnak, tehát mindenki csak Pserhofer-féle vértisztító labdacsokat kérjen, s csak azok valódiak, a melyek dobozaik fedelén piros színben „Pserhofer” kézirása látható.

Nékülözhetetlen és felül nem mult, hatásában biztos.

Világczikk, kivitel minden országba.

CHIEF-OFFICE 48, BRIXTON-ROAD, LONDON S. W.

A legmegbízhatóbb, legjobb és az egész világon híres és keresett házi szer; gyógyszerész:

Thierry A. Balzsam.

Felülmulhatlan minden mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és belsőbetegség ellen. Külsőleg a legsikerdúsabb seb-gyógyszer.

Csak akkor valódi, ha a minden kulturálabban bejegyzett zöld apáca-védjeggyel és kapszula-zárral benyomott cégjelgygyel: „Allein echt” van ellátva. — Évi készítmény bebizonyítható 6 millió üveg. — Postán bérmentve 12 kis, vagy 6 kettős üveg 4 korona. — Próbá-üveg leírással és a világ összes országai elárúsítóinak jegyzékével 1 korona 20 fillér. Széjkelküldés csak előzetes fizetés esetén.

Thierry A. centifoliakenőcse
(csodakenőcsnek nevezik) utólérhetetlen szívó erejű és gyógyító hatású. Operációkat a legtöbb esetben főlölegessé tesz. E kenőccsel egy 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott csonstút, ujabban pedig egy 22 éves rákszerű bajt gyógyított meg. Antiszeptikusan hat és gyors enyhítést, hűstést és teljes gyógyulást hoz gyuladás- és bármilyen sebeknél. Gyorsan, lágyítón és eloszlátón hat és megbízhatóan megszabadít bármilyen mélyen behatolt idegen részekről. Egy tégely bérmentve 1 korona 80 fillér csak előzetes fizetésnél. Nagyobb rendelvény jutányosabb.

Bebizonyítható évi termelés 100,000 tégely.

Mindkét részről egész irattár eredeti bizonyítvánnyal a földkerekség minden országából megtekinthető. Ovakodjunk utánaotktól és figyeljünk a minden tégelyen beégett czege: Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry; a hol nincs raktár, ne vegyük az ajánlott utánzásokat, de rendeljünk közvetlenül a következő czímen:

THIERRY A., gyógyszer-tár a Védőanayalhoz, Pregrada (Rohitsch-Sauerbrunn mellett),
a cs. kir. osztrák államhivatalnok szövetségének szállítója (Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

7141-1900. tkvi sz.

Hirdetmény.

Licsért község telekkönyve a majorsági zsellér-birtokok megváltása következtében részlegesen átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886: XXIX., az 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. törvényczikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892: XXIX. cikkben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:
1. hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t.-cz. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-cz. 5. s 6. §-aiban s az 1891: XVI. t.-cz. 16. §-a a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 7. §-a és az 1891: XVI. t.-cz. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t.-cz. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1901. évi július hó 31-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886: XXIX. t.-cz. 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889: XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis a fent kitett határnapig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyújtásuk, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, a kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönben azok, a kik az 1. és 2. pontban körülirt eseteken kívül az 1892: XXIX. t.-cz. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889: XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis a fent kitett határnapig bezárólag nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. törvénysszé, mint telekkönyvi hatóság.
Eperjesen, 1900. évi december hó 20-ikán:

Urbán Gyula s. k.,
kir. tszéki, mint tkvi egyes-bíró.

Kiadó

a Kassai-úton — ezelőtt özv. Szalyovitsné-féle parkban épült

lakóház

kerthasználattal együtt.

A 6 szobából, mellékhelyiségekből és istállóból álló úri lakás jelenleg tulajdonos-változás folytán üresen áll s bármikor elfoglalható.

Tudakozódhatni dr. Dobay Zsigmondnál Eperjesen.

Köhögés- és hurutban szenvedőknek

KAISER

MELLICZUKORKA,

Legbiztosabb siker-
röl tanúskodik **2650** közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány.

Egyedül álló bizonyíték, hogy biztos siker érhető el köhögésnél, rekedtségnél, hurutnál és elnyálkásodásnál.

Egy csomag 20 és 40 fillér. — Kapható:

WIELAND ES SCHROEPFER

czukrárdájában s kávéházában EPERJESEN.